

Міністерство освіти і науки України
Сумський державний університет

ПЕРЕКЛАДАЦЬКІ ІННОВАЦІЇ

МАТЕРІАЛИ VIII ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ СТУДЕНТСЬКОЇ НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

(Суми, 15–16 березня 2018 року)

Суми
Сумський державний університет
2018

Берлінський університет імені Гумбольта, Feuerland – Вогненна Земля. Sometimes this way of translation can be used together with transcription/transliteration. For instance: Neue Rheinische Zeitung – Нова Рейнська газета/ Нойє Райніше Цайтунг; Frankfurter Allgemeine Zeitung – Франкфуртер Альгемайне Цайтунг.

In conclusion, proper names are elements of extra-linguistic reality and must be reflected in the target text. The close relationship of proper names with certain people, culture, national traditions relates them to the onomastic realia.

1. Влахов С. И., Флорин С. П. Непереваемое в переводе. – М.: Валент, 2009. – 360 с.
2. Томахин Г. Д. Прагматический аспект лексического фона слова// Филологические науки. — 1988. № 5.- С.82-90.
3. ABBYY Lingvo Dictionary [Електронний ресурс.] – Режим доступу: www.lingvolive.com
4. Баранова С. В. Актуальні питання методики викладання перекладу. «Вісник» Сумського державного університету, серія “Філологічні науки”. – Суми: - №4(37), 2002

СПЕЦИФІКА ПЕРЕКЛАДУ ФРАЗЕОЛОГІЧНИХ ОДИНИЦЬ У ЗБІРЦІ М. В. ГОГОЛЯ «ПЕТЕРБУРЗЬКІ ПОВІСТЬ»

Денисенко А. С.

(Сумський державний університет)

Науковий керівник – канд. філол. наук, ст. викладач Прокопенко А. В.

Український та російський письменник М. В. Гоголь – класик російської літератури, вважається найвизначнішим з представників «української школи». Був одним із засновників реалізму та заклав соціально-критичний напрямок в російській літературі. Мова творів Гоголя, його сатирична манера мала незаперечний вплив на розвиток російської літературно-художньої мови. Однією з особливостей стилю Гоголя була його здатність вправно змішувати російську і українську мову, високий стиль і жаргон, канцелярський, поміщицький, мисливський, лакейський, картярський, міщанський,

мову кухонних робітників і ремісників, вкраплюючи архаїзми, фразеологізми та неологізми в мову, як діючих осіб, так і в авторську.

Під час роботи над текстом того чи іншого твору найбільші труднощі для розуміння і перекладу становлять фразеологізми, тобто словосполучення, що не виникають у процесі мовлення, а існують як стійкі мовні звороти. За допомогою них письменник має змогу відобразити національний колорит, історію народу, його своєрідну культуру та побут. Одна із основних особливостей фразеологічних одиниць, що відрізняє їх від вільних словосполучень, це ідіоматичність. Саме через це загальне значення фразеологізму не дорівнює сумарному значенню його компонентів.

У фразеологізмах часто міститься метафоричний елемент, тому їх не можна перекладати дослівно, оскільки у багатьох випадках вони мають явно виражене національне забарвлення. Тож складність перекладу полягає у тому, що перекладач повинен уміти підшукати відповідний, найбільш точний варіант у мові перекладу. Наприклад, у повісті «Портрет» М. Гоголь використовує наступні фразеологізми, що перекладаються на українську та англійську мови відповідно.

Черту не брат – *Чорту не брат* – *To be ready to raise the Devil* (про лиху, безстрашну людину). Перекладач використав при перекладі прийом еквівалента.

Прошелся гоголем – *Пройшовся гоголем* – *To strut* (ходити з високо піднятою головою, пихато, зарозуміло) – прийом еквівалента. У наступній повісті «Невський проспект» наявні такі фразеологізми як *Жизнь на живую нитку* – *Життя на живу нитку* – *To spend one's life just anyhow* (робити що-небудь абияк, без докладання зусиль) - прийом описового перекладу.

Слетело с неба – *Злетіло з неба* – *To flow down from the heaven* (щось неймовірне, ніби послане з самих небес) – прийом еквівалента. *Летел скоро* – *Летів так швидко* – *To rush ahead so fast* (значення: йти або бігти у дуже швидкому темпі) – описовий переклад.

Неизгладимая печать севера – *Незгладима печать півночі* – *The indelible hallmark of the north* (речі, у яких простежується сірий, мутний, неяскравий колорит) буквальний переклад.

При перекладі фразеологізмів перекладачеві варто застосовувати один із можливих прийомів: еквівалент, аналог(стійкий зворот, що вже наявний у мові перекладу), описовий переклад, антонімічний переклад чи калькування.

Проаналізувавши декілька фразеологічних конструкцій, можемо зробити висновок, що відмінності російськомовного оригіналу від україномовного перекладу насправді незначні. Проте, зовсім інша ситуація спостерігається з перекладом на англійську мову: для того, щоб у повній мірі передати значення конкретного фразеологізму, перекладачеві потрібно звертатися до фразеологічного словника та вибирати з усіх можливих варіантів – єдиний, максимально чіткий та зрозумілий відповідник, зважаючи на особливості англійської мови, структури граматики та національних особливості, що відображені в мові.

Отже, переклади вищезазначених творів [1], [2] відзначаються еквівалентним перекладом фразеологічних зворотів, що забезпечує їх народний характер, афористичність, певною мірою передають дух оригіналу. Для передачі російської розмовно-просторічної мови перекладачі використовували засоби, що зберігають стилістичний відтінок, а при перекладі багатозначних слів широко використовували як стилістичні, так і смислові синоніми, використовуючи прийоми аналогу, еквіваленту та описового видів перекладу.

1. Гоголь М. Зібрання творів : у 7 т. / М. В. Гоголь. – Київ : Наук. думка, 2008. – Т. 4 : 2009. – 232 с.
2. Dora O'Brien. Petersburg Tales Nikolai Gogol / Dora O'Brien. – London : Alma Classics, 2014. – 192 p.
3. Гоголь Н. Петербургские повести / Н. В. Гоголь. – Москва : Детская литература, 2002. – 352 с.
4. Kobayakova I. K. Verbalization of humorous texts т / I. K. Kobayakova // In the beginning there was the Word: history and actual problems of philology and linguistics: Materials digest of the XLVI International Research and Practice Conference and I stage of the Championship in philological sciences. (March 28-April 02, 2013)- London: IASHE,2013. - C.31-32.